

1915
14. aastakäik.

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamiseega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Harju ja Riikliku uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatutalpluses.
Aadress Wene keeles lühi- kui ka rahakirjadele: г. Ревель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

Tarvitamata jäänud lühemad käsitirjad hävitatakse ära, kui tagasisaamiseks märtsi juurde lisatud ei ole. Kirjatõddel peab
saatma täielik aadress ja nimi peal olema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi number üles anda.

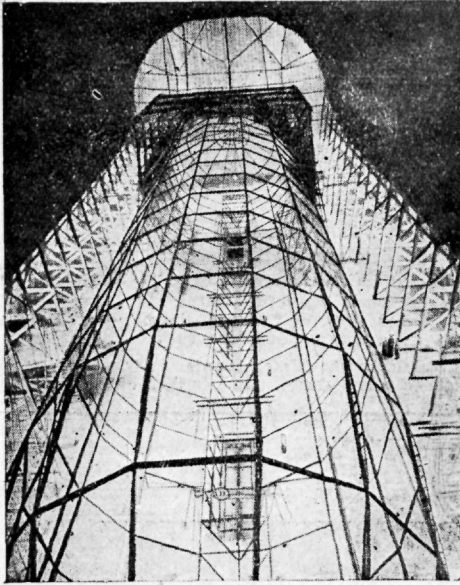
Nr. 65.

Laupäeval, 14. (27.) novembril 1915.

Nr. 65.

Salastus. Kuulsa sõjavälja-maalikunstniku W. Kosjaki pilt.

Satja zeppelinide kuur.

Sunnistaja.

B. Noa.

Ohetawail palgil seisis Elli Garberg wäikes kalamehe-
onnis pliida juures. Hoolega liigutas ta suure puulustikaga
suppi, milles kartulid ja rohelisted kapsad palawate weelaine-
tega lustilikult tantsiwad, ja ei unustanud selle juures
aegajalt ka kala järele waatamast, mis liig pehmeis ei toh-
tinud küpseda, sest et Nils seda ei armastanud. Kell 11 tu-
lid kalamehed oma rasteft tööft koju, ja siis pidi toit wal-
mis olema.

Nils ja Elli olid kahe aasta eest abieluse astunud ja
elafid wäikes aga puhtaks hoitud majakeses, mis naise
pärandus oli. Kaks kaunist laske raamist maja esimest
külge, ja maja ees muruplatfil õitfefd juwi otja lilled.

Wäike saar, kus mõlemad elafid, kandis enese peal
waewalt poolteist tosinat elumajasti, mille elanikud mereft
toitu said, millele kõhnad põllulapid kartulid ja muud juure-
wilja juurde lisafid. Ohtul sõitfid kalamehed merele. Lõp-
pes pliik, siis pidid nad õõffse saagi weel ligidal seiswasse
rannalinna wiima, kus kauplejad nende käest kalad ära
ostfid. Alles siis wõifid wäfinud mehed koju sõita.

Sarilikul ajal huikas Nils ka täna kaldalt juba oma
„halloho!“ — märgiks, et toit tarwis lauale panna.

Kuid seekord lähines ta aeglasemalt kui muudu.

Tema ilus, päewitanud nagu oli täna täis walu ja ta
lonkas kangeste paremat jalga.

Wõrku wälja tõmmates oii ta ettewaatomatalt poots-
haagi terawa haru otja astunud; raste oli olnud werd finni
panna, ja ainult suure waewaga oli ta töötada wõinud.

Elli aitas tal saapad maha tõmmata ja sidus haawa
pärast pefemist hoolega finni.

Pärast sõomist pidi Nils wooditse heitma ja Elli mäs-
fis talle külmad märjad lapid haawa ümber. Kuid pärast-
lõunat selgus, et kalale minekust juttugi ei wõinud olla.
Jalg oli kõwaste ules paistetanud ja waewalt oli lootust
enne nädalat seda tarwitada.

„Mis peab sellest saama“, oigas Nils, „kui mina pean
koju jääma? Sest meil on libedaste raha tarwis“.

Elli filmitfes teda wähe aega järele mõteldes.

„Mina lähen sinu asemel“, ütles ta liihidalt.

Nils pidi wastust ootamata naerma.

„Lollusewõsu, sellest ei tule midagi wälja. Ja teised
ei falli seda ka“.

„Tuleb, ja külap nad falliwad ka“.

Õifustawalt pani ta kalamehekibara päha ja läks kind-
lal jammul wana paadijubi Lars Olasseni maja juurde.
Seal leidis ta kõit kalamehed koost. Nad kõit suitsetafid ja
wahetafid saagilootuse üle mõtteid.

Liuhidalt jutustas ta, kuidas Nilfiga lugu oli, ja pakkus
ennast tema asemikuts.

„Mul on Nilfist kahju“, ütles wana Olassen ofawõtki-
kult. „Aga kaasa tulla? See küll ei lähe. Töö on naiste-
rahwa jaoks liig raste!“

„Minule ei ole ta mitte raste.“

Nooremad kalamehed olid muudu alati pillkajad ja wal-
mis naisterahwastele alati wigurit tegema. Aga Elli näol
seifis nii tibe meeleheitlik tõfidus ja ta terashallid filmad
waatafid nii truufidamlikult ja paluwalt, et neift üks teife
järele wanale Olassenile filmi pilgutats.

„Noh,“ ütles see wiimaks, kullatagust sügades, „wõifis
ju kord katset teha. Aga naisterahwa riietes ei wõi ta küll
mitte tulla“.

„Nilfi riided passiwad mulle wististe. Tänan, Olassen.
Tänan, sõbrad!“

Elli pööris ümber ja lahkus.

Kodus jutustas ta, kuidas Nils teifel päewal peab süüa
tegema. Sest seda pidi ta nüüd tegema. Elli seadis talle
tooli pliida kõrwale ja teife pliida ette — selle peale wõis
ta haige jala toetada. Ta seadis mehele ta poti kooritud
kartulitega ja kalad walmis. Siis läks ta teele.

Nilfi riided passifid talle hästi ja imestades filmitfesid
noored kalamehed ta kujukat fogu.

Sarjumata töö läks tal alguses wäga rastefts; teramad
nöörid lõikafid ta kätesse; aga ta ei kurtunud ega hädal-
danud.

Püüit oli wäga rikkalik ja ootamata suure fisfetulekuga
jammus Elli teifel päewal koju, küll surmani wäfinud, aga
ometi täis rõõmu.

Juba kaugelt huikas ta oma „halloho!“ ära, mida
muudu Nils oli teinud, ja leidis ka sõõgi ilufaste lauall.

Supp tundus pisut kõrwenud ja kala oli peaaegu puruks
keedetud. Aga toit maitfes tal ometi, ja elawalt jutustas
ta kõit õõffsed nähtused Nilfile ära.

Kui ta kolmandal päewal koju tuli, paistis ta meeleft
nii, nagu oleks supp ülihästi keedetud. Kalagi oli kena,
ja ometi näis Nils pisut kohmetu olewat.

Elli ei ütelnud midagi.

Kes teda õõffel wõrkuft korraldamas filmitfes, oleks
wanduda wõinud, et ta ainult kalapüüdraife peale mõtleb.
Aga ta wiibis ainult wäliselt töö juures, ja wahetpida-
mata hõljus mõte ta peas: Keegi wõõras naisterahwas on
meil olnud ja Nilfi aidanud. Kes see oli?

Külla perenaised ja nende tütreid jäid kõrwale. Neil
oli ise oma majatalitus, ja siis ei oleks Nils seda tarwitse-
senud salata.

Üffituid naisterahwaid oli anult kaks. Kõige pealt
must Karen, kelle mees ju mitne aasta eest surnud. Tema
ei olnud waene ja oleks wististe wõõrasifa oma pojale
leidnud, kui tal nii kuri keel ei oleks olnud.

Ta oli seal weel punane Birgit. Ta oli oma wanemate
selfis lapsena tulnud ja ta wanemad olid kaua aega näh-
tawas külluses elanud. Kuid ihel päewal olid wanemad
jaarelt kadunud ja Birgit jäi küllale koormats, kes ta eest
siis ka jõudumõõda hoollifes. Lapseft sirgus tugew, kena
neiu ja ta ilu pärast sündis tihtigi noorte inimeste keskel
tüli. Tema kuulsus ei olnud mitte kõige parem.

Kumb nendest wõis nüüd see olla?

Kodus leidis Elli nüüd asjad alati korras.

Aga reedel oli ta waewalt laua juurde istunud ja
oma talbreku peale pilgu heitnud, kui ta äkitselt ütles:

„Anna soola, Nils, ja oled soola ära unustanud!“

Sõnatuulekult kargas Nils püsti ja lonkas kapi juurde.
Kui ta ümber pööras, nägi ta, et Elli oli lufita laua peale
pannud ja ules tõusnud.

„Ma ei tea“, ütles Elli lühidalt, „miks mul isu pole. Pea valutab — lähen õige välja!“

Nils silmitses teda kohmetult.

Elli läks tuppa. Nils kuulis teda suure lasti juures kraamivat — lasti juures, kus ta omad tööriistad hoidis. Siis kõbijes tagauks ja ta nägi Ellit üle tänawa minemat.

Ta sammus tänawat mööda küla poole ja pööras viimaks kitsa niidu tee peale, mis kuulsa Birgiti onni poole wiis.

Sel ajal ei olnud kedagi põllul, ainult Birgit põlvitas seal ja noppis kartulid.

Ta ei kuulnudki Elli lähinemist.

Ühtlasi langes tagapoolt tema kohale pikk wari. Ta tahtis ümber pöörda, kuid raudne rusikas wõttis ta juuksepalmitust kinni, midagi särawat hõljus ta silmade ees ja ta tundis terawat valu põskedes.

Kohtudes kargas ta piisti ja seisis Elli ees, kes teda tummalt silmitses.

Birgit kobas käega nägu.

Kui ta käe tagasi tõmbas, olid sõrmed werised.

„Sa haawasid mind, mõrtsukas!“ kisedas ta meeleheitlikult ja jooksis onni, werc näo pealt ära pefema.

Rahulikult pööris Elli ümber ja sammus tulnud teed tagasi. Keegi ei oleks arwata wõinud, mis nüüd oli sündinud.

Sõjel oli ta jälle merel kalu püüdnas.

Punane Birgit et lahkunud sel päewal enam majast. Kui ta teisel hommikul ärkas, olid haawad küll kinni, aga ta nägi juba ette, et talle armid näole jääwad ja ta inetumaks teewad.

Nuittes läks ta pärastlõunat wana Olasseni juurde kaebtust töstma.

Saarel walitjes põline wana wiis, et kalamehed omad tüliasjad ilma lohtuta ise ära diendafid, ilma, et nad sellega linna kohtuherrast oleksid tülitanud. Kõige wanem mees küllas andis otsuse ja weel iial ei olnud ette tulnud, et keegi selle otsusega ei oleks rahule jäänud.

Nils, kelle haaw juba kauniste paranenud, istus poolkõrgekõrgi woodis, ja Elli talitas waitides majas, kui kästjalg tuli neid ette kutsuma.

Nils kohmetas. Tema ei teadnud, mis temast taheti, aga head südametunnistust temal ei olnud.

Elli ei ütelnud midagi.

Määratud tunnil lätsid nad teele.

Lars Olasseni maja ette olid kalamehed juba kokku kogunud. Lars, kui kõige wanem, istus juba laua otsas, piibel ees, selle kõrwal laks küünlalt, et asi piihalikum oleks. Laua ühel pool tüljes seisis kaebaja, teisele poole lauda oli haige Nils ja oks pink pandud.

Punane Birgit kandis oma kaebtuse ette ja näitas tõenduse nuga, mis Elli maha paissanud ja mille käepideme peal Nils Garborgi nimi seisis.

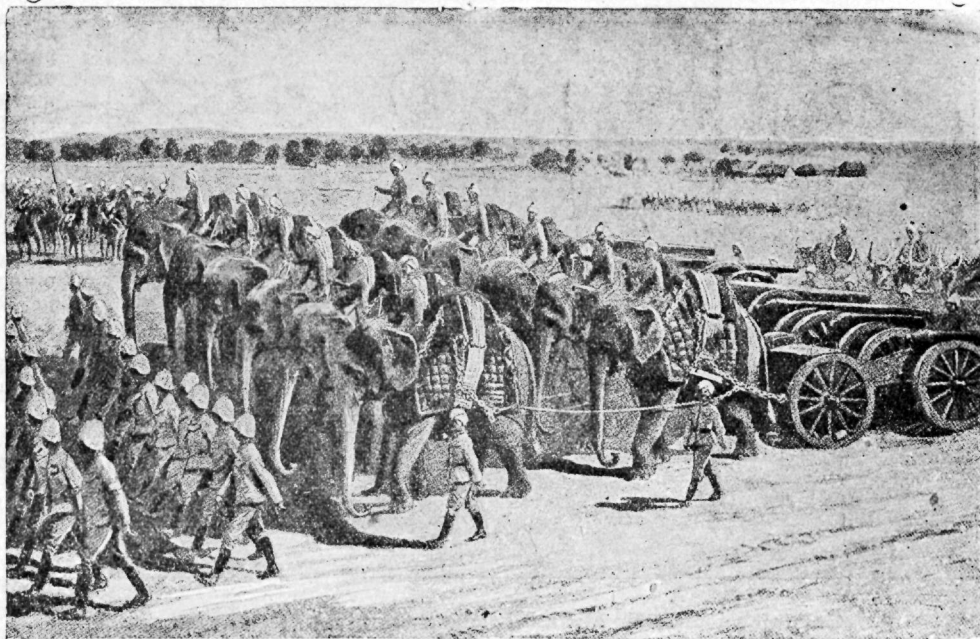
„Oled sa, Elli Garborg, ära teinud, mis su peale kaebatakse?“

„Olen,“ wastas Elli lühidalt.

„Miks?“

„Tema küis Nils juures ja keetis temale süüta. Küll ta siis ka teab, millega Nils temale maksis.“

„See pole tõsi,“ karjus Birgit ja Nils, kes asjata katjus sõna suust saada, raputas kõwaste pead.

Salt Inglise asumaade sõjawäge Indias.

„See on õige“, ütles Elli rahulikult. „Minul on tunnistaja.“

„Tunnistaja?“

Lars waatas uurides ringi.

„On sul mõni walge leht?“ küsis Elli.

Seda Larsil ei olnud, kuid ta ostas nõu leida. Ta awas piibli, mille esimene leht walge oli.

„Astugu ta eemale!“ ütles Elli.

Ettewaatlikult tõmbas ta taskust kokkupandud lõuendilapi wälja, tegi selle lahti ja pani selle sisse raamatu peale.

Nagu punane niit seisis midagi lehe peal.

„Mis see on?“ küsis Elli.

„Juuks“, kinnitasid kõrwalistujad.

„Walge wõi must?“

„Punane“, ütles Lars ja „punane“ kinnitasid teised.

„Kes on küllas ainuke, kel punased juuksed on?“ küsis Elli edasi.

Keegi ei wastanud, aga kõik waatasid punase Birgiti peale.

„Selle juukse leidsin ma eila supi seest.“

„Kuid tõsi pole see ometi“, kisedas Birgit.

Elli ei pannud seda täheleegi, waid pööras Nils poole ja ta häälest wärises kawa tagasihoidud hing.

„Nils, seda tean ma, räägib tõtt, kui tema käest siin sõprade ees südametunnistuse põhjal küstakse.“

Nils wõitles kangeste enesega ja häbiga, et siin oma süü pidi awalikult üles tunnistama. Aga seda nägi ta lohe, et siin salgamine ei aidanud.

„Jah, jah, see on tõsi!“ oigas ta. „Aga mina ei kutsunud teda; tema tuli ise ja ei jättnud mind rahule.“

Lars heitis kord lühikese pilgu teiste kohtumikude peale; siis tõusis ta üles.

„Äi on lõpetatud“, ütles ta. „Sina, Birgit pead saarelt lahkuma. Meie otsime sulle linnas koha. Siis kannab enese eest ise hoolt. Sinufuguseid meie oma keskel ei talli.“

Elli Garberg on süüta. Tema kaitses oma maja au. Aga“, nõkutas ta, „Nils poolt ei olnud see ilus.“

„Ei, ei, Lars Olassen,“ hüüdis Elli ruttu. „Siin ei ole hea, aga rumal. Rumal, nagu kõik mehed. Tule, Nils! Täna sõbrad!“

Sakslased jooksevad Wene kaitsekraawide peale tormi.

Järgmisel päeval istus noorpaar waitides laua ääres. Supp oli jälle pisut kõwenud ja kala mitte just hea. Kuid nendele maitstes söök ometi. Neil oli mõlematel tundmus nagu meremehel merel, kui torm mööda on läinud ja ehmefjed päätesetiired pilwefst tee jälle läbi murravad.

Mustal merel.

R. Tšegolow jutustab oma ajaloo-kirjelbustes huwitava lootele sellest, kuidas Wene keiser Nikolai I Türgi sõja ajal 1828. a. peaaegu Türgi wangi oleks jattunud.

Põhjuseks oli siin kange torm, ja poleks tuul digel ajal pööranud wõdi oleks laewa komanderiks vähem wilunud mees olnud, oleksid tagajärjed väga õnnetud olnud.

Juba Katarina II walitjuse ajal oli furd juhtumine, et kange ja kauakestew torm 64-suurtükilise laewa „Maria Magdalena“ Bosporusele ajas, kus waenlaste kätte langes. Laewa kapten inglane Tisdal, ohwitserid ja madrujed jäid siis 5 aastaks Türgi wangi.

Keiser Nikolai I oli aga lugu nii. Ta soowis isiklikult Wara ümberpiiramist juhtida ja sõitis selleks 27. augustil 1828. a. Wara alla, kust Wene sõjalaewastik juba 25 juulist peale kindlust pommitas. Siia jäi ta piiramise lõpuni, s. o. ligemale kahets kuuts.

Peale selle kui Wara kindlus langenud oli, tahtis keiser maad laudu Odesasse tagasi sõita, kuid sügise-wihmade tagajärjel olid teed porised ja läbipääsemata. Sellepärast muutis keiser eesalgje otjuse ja ajus 2. oktoobil 84 suurtükki kandwa laewa „Keisrinna Maria“ peale, mis wilunud meremehe I järgu kapteni Grigori Papa-Christo juhatusel all s iis.

Ekell 3 pealeõunat winnas laew ankrud ülesse ja hakkas lerge pärituulega Odesja poole liikuma.

Poleks tuul muutunud, oleks laew lühikse ajaga ja õnnelikult Odesjasse jõudnud, kuid just kehtõõsel pööras ta S S W pealt ootamata N N W peale ja ühtlasi hakkas põhja-idaft tormi ettekuulutawaid laineid tulema.

Õmmikul ei olnud jahilaewa „lletat“ ja aurulaewa „Meteor“, mis „Keisrinna Mariaga“ jeltis wälja olid sõitnud, kumbagiti enam kuskil näha: torm oli nad tea kus ajanud. Lõunaajal pööras tuul warsti põhja poole ja hat-

tas lõpuks nõrgalt põhja-lääne poolt puhuma. Kuid 4. oktoobil tõusis tugev tuul ühes wihmaga, ja paisus warstigi päris tormiks, nii et Papa-Christo tarwilikuks pidas üleliigseid purjefi ära koristada. „Keisrinna Maria“ murdus rangout ja edasi liikus ta ainult weel tormipurjedega. Lõund läks tunni järele, aga ilm muutus ühtlugu hirmsamaks. Kattise rangoutiga, peaaegu ilma purjedeta oli ta täieste tormi hooletks jätetud ja iga tunniga lähines ta hukatusle. Weel natuke aega, ja ei jääks muud nõu üle, kui ankrud wälja heita, milles ainuke nõel pääsemise lootus seisis. Näis, nagu suudaks ainult weel ime laewa hukatuslest päästa. Kes sügise-ajal Mustal merel on sõitnud, see teab väga hästi, misjuures hirmsad tormid seal tihti möllawad. Ei nimetata seda merd asjata mustaks, Türgi keeli — kara, s. o. kuri, must.

Kõrged laineid lähinesid äkiliste müüridena hädaohus wiibiva Wene laewa poole ja paistafid üle tema ärte, kõite, mis teel ette juhtus, merde uhtudes. Paljud keisri saatkonna liikmed, kes mereõiduga harjunud polnud, lamafid merehaigetena maas, täielikult julguft kaotades. Ainult keiser, kes merega harjunud ja laewa elu armastas, ja „K. Maria“ kapten Papa-Christo olid endist wiisi jalul ja rahulikud.

Kindlalt ja kälma rahuga jagas Papa-Christo kõnetoru läbi ohwitseritele ja madrustele käskusi. Suur wastutus keisri elu pärast lasus nende kõigi peal.

Mõned keisri saatkonna kindralitest hakkafid endid asjasse segama ja laewa komanderile kõitjugu nõu andma. Need nõuanded olid aga sagedaste päris wõimata. Nad hakkafid isegi laewa komanderi käskusi muutma ja sundisid sellega teda wiimati kärevalt nende wastu üles astuma.

Wana wilunud merelaru tuletas ka keisrile meelde, et kuigi ta selle laewa juhtimise keiserlikul usaldusel oma kätte saanud, ta siiski ainuühtsi siin peremees on.

„Majesteet,“ ütles ta, kui keiser laewalaele tuli ja midagi kästis, „siin on komanderiks ka peremehel I järgu kapten Papa-Christo, ja ei kellegil, isegi mitte teil, majesteet, ei ole siin midagi peale minu torraldada.“

„Sul on digus,“ wastas keiser, „ja tee kuidas tahad. Loodame aga ka Jumala armu peale.“

Wahapeal aga ei mõtelnudki torm waitida. Ka udu hakkas tihedamaks minema. Kõhtudes nägi Papa-Christo, et torm „Keisrinna Maria“ Türgi ranna poole ajab.

Wõib juba arvata, kui pörutawalt see wana meremehe peale mõjus. Siiski ei leidnud ta wõimauitks seda salata, waid teatas keisrile awalikult, kui hädaohulik seisuford on.

„Jumal aitab meid,“ ütles keiser rahulikult. „Ma loodan kindlaste tema peale.“ Sealhomas wiibiwale krahw Bentendorfite aga tähendas ta: „Peeter Suur ennast wiift küll elusalt wangi poleks andnud.“

Lained aga kihutafid „Keisrinna Mariat“ endist wiisi edasi. Kattist taklasi ja rangouti oli wõimata parandada ja ära koristada ja see talistas suureste laewa juhtimist, siiski töötasid meremehed kõigest jõust, et wõitluslest loodusewõiega wõitjatena wälja tulla. Komander Papa-Christo ei lahtunud minutitki oma koha pealt ja oli kaptenisilla peale otjelui kinni kaswanud.

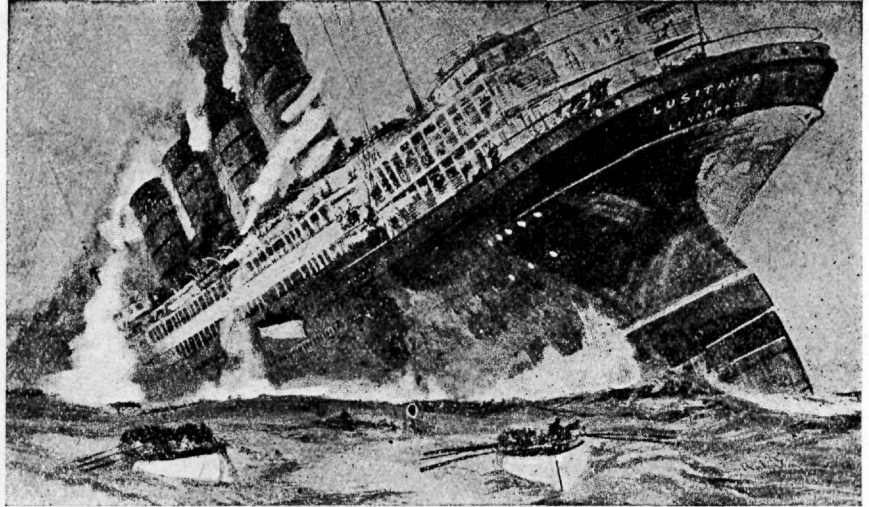
Wiimaks hakkas seisuford ometi nagu pisut paranema. Tuul pööras äkki põhja ja sel kombel ilmus lootus, et eht Snarise warjule saab, kui ta aga siis põhja-idaft puhuma hakkas, oli juba wõimalik mõnda Krimmi sadamasse sisse sõita. Kuid keiser kästis Odesja poole edasi sõita.

5. oktoobril hakkas senine tihe udu ka pisut selgima ja tuul, üleüldiselt rõõmuks, waitima. See andis võimaluse laevalage foristada ja puhastada, jätk-järgult uusi purjeid üles seada ning otsekurssi Odesja peale võtta.

Hädaoht oli möödas ja 8. oktoobril jõudis „Keisrinna Maria“ Odesja sadamasse.

Laewa pealt lahtudes, kus tal nii rohkesti aremaid filmapiltusi üle tulnud kannatada, tänas keiser armulikkude sõnadega komanderi, ohvitseri ja madruuseid agara ja truu kohusetäitmise eest.

Seal kohal, kus keiser jala jälle kodumaa pinnale tõstis, on Odesja sadamas praegugi veel kivi sellekohase pealtirjaga.

Suurveefiri furmanuhtlus.

Türgi ajaloolik jutustus.

Ilmasti ei ole keegi teine niisugust hirmsat sõnumit saanud, nagu seda Karssi pasha sultan Selim III saatis.

Selles kohutavas sõnumis oli kahetsa tähte, mis kahels sõnaks liitusid, sõnadets täis hirmsat tähendust, ja neid luges des sai sultan meeletu vihaseks.

Need kaks sõna oli Karssi pasha hommitul, päitese tõusu ajal öelnud, õhtul aga, sel tunnil, kui looja minema päitese küred Stambuli templite tippusi kuldafid, lordas neid sõnu mõiduritas Selim oma palees, täis hirmu.

Hommitul võttis waht, kes Karssi kindluse tornis liitumata seisis, pasha käul mõlemi käega oma pikast mustast mantlist kinni ja wehtis sellega korrald õhus.

Solbat järgmises wahijaamas tegi sebasama, ja terve mäeaheliku ulatusel, kuni Stutari eneseni, lehwisid õhu käes mustad mantlid.

Sultani kirjutaja, kes palee kõigefõrgema torni otsas seisis ja tähelpanekult filmapiiri walwas, kirjutas, seda märki nähes, oma pergamenti peale tähe B.

Siis pööras waht Karssi tornis oma mantli pahempidi ja lüi korrald õhus selle punase woodriküljega.

Ja kaulastast kuni kuldfarweni lehwisid järgemööda õhus sadanded punased mantlid ning sultani kirjutaja kirjutas, seda märki nähes, oma pergamenti peale märgi A.

Terve päewa läbi lehwisid mägede latwadel torid mustad, torid punased mantlid, selle algupärase tähestitu järjekorras.

„Baru shot“ — püssirohi otsas — teatas pasha.

Sõnum oli väga tähtis; kui Karssi pashal enam püssirohtu ei olnud, millega mõis ta siis wenelaste pealetungimist tagasi lüüa?

Tähendab, temal tuleb alla anda, ja Karss, see Kaulafaja wõti, satub Katarina II solbatile kätte. Selimi waene sekretär mõtles kohtumisega selle sõnumi tagajärge peale, aeglaste sammudega oma kättija paleele lähinedes.

Ja mitte asjata ei kartnud ta — õnnetu kirjutaja; pergamenti peale waadates sai sultan hirmus vihaseks, ja esimeseks asjaks, kättis kirjutajale nelikümmend kepihooi anda, iga tähe pealt wiis . . .

Kirjutaja karistamine ei waigistanud sultani wiha, ja ta kättis oma suurveefiri kufjuda.

„Araandja!“ pörrutas sultan, „nõnda siis hoolitsjed ja minu sõjawäe eest! Kudas wõid see juhtuda, et nii tähtsa kindluse komendant, nagu Karss, püssirohu puudust tunneb?“

„See tuleb wiist sellest, et ta wiimase laengu on juurtükki pannud,“ tähendas suurveefir, ilma et pead püsti oleks julgenud tõsta.

„Sa räägid lollust, Ibrahim,“ wastas Selim. „Kui Karssi pashal püssirohtu pole, siis tähendab see, et tal kül-

Reisijate laewa põhjamine! Satja weelufelt paadilt lastud torpedo läbi.

albaselt raha ei ole, millega seda osta, sellepärast saada temale homme päitese tõusuga katstuhat totti kulda.“

„Mül on, muidugi,“ wastas suurveefir, „katstuhat totti, aga kust wõtan ma tulla, millega neid täita?“

„Ei ole minu asi!“ wastas Selim.

Wäga rahul sellega, et nii odawalt pääsenud, sammus suurveefir, paleesti wälja tulles, perjalase Hassani elumaja poole, kelle käest katstuhat totti kulda laenuks lootis saawat.

Suurveefir andis allkirja kahetuhande koti peale ja sai selle wastu tuhat kuusjada totti.

Koju jõudes võttis Ibrahim kuusjada totti ja peitis diwani alla.

Siis waatas ta ülejäänud kottide peale ja ütles enesele: „Kas tõeste peaks see ilus tuld püssirohuks muutmata, mille juurtükid wastu taewast lajewad? . . . Ja ma ei tee tõeste midagi, et seda meeskust tatistada! Kui ma ka kõigi kottide ei saa päästa, siis päästan ma ometi mõned nendest.“

Ja mõne minutiga seltsisid wiisjada totti nende kuusjada juurde, mis diwani alla olid peidetud.

Siis andis ta wiisjada totti kassameistri kätte, Karssi saatmiseks. Waewalt oli kassameister raha saanud, kui tal suurveefiri targutamise laadiline mõde pähe tuli:

„Wannun Allahi nimel,“ mõtles ta, „kui Karssi pasha loll ei ole, ostab ta oma sõjamoona hoida . . . Selle asemel, et waenlast kaugele tabades kuulisi külwata, peaks ta waenlase lähemale lastma tulla; niisugustel tingimistel wõib laeng poole vähem olla ja teeb sellesama häwitustöö ära. Katsjada wiiskümmend totti jätan ma omale ja katsjada wiiskümmend saadan ausalt ära.“

Karawani ülem jälle arutas omatorda sel kombel:

„Katsjada wiiskümmend totti on liiga raskest loormats ühele kamelile ja liiga tergetst kahete Prohweti tõsiie jüngerina ei tohi ma loomi wõnata. Järelikult on minu kohus seda summat pooleks teha.“

Nõnda ta ka tegi.

Jandishar, kes mõnelkümne soldatiga kamelit saatis, kellel sada katskümment wiis totti loormats, pidas üleilgielts oma mõistust põhjuste otsimisega waemata ja, ilma et laenu mõtelnud oleks, võttis nii kui nii juba tubliste kahanenud warandusest poole omale.

Karssi jõudes pani ta pasha jalgade ette kuuskümmend kaks ja pool totti, need wiletjad jäänud, mis kahetuhandest kottist pikal teekonnal järele jäänud.

Kahetsa päewa hiljem saatis Karssi pasha sultan Selimile uue lühitse aga hirmsa sõnumi.

Sellel puhul el lehwitud wahtide mantlid kuigi kaua Kaulafaja latwade ja Konstantinopoli torni wahel.

Kurdlaste tagajärel röövkäigust Armenia küladesse.

Mõnest märgist oli küllalt, et koidide usklikkude walitsejale pöruwatat sõnumit saata:

„Kars langeb.“

Ennetu pasha weeti Konstantinopolisse, kus ahelatesse neeti ja wangihoonesse heideti.

Kui ta wiimaks sultani ette nõuti, ei pilgutanud pasha filmagi, ja peaasi, ei waielnud sõnagi wastu, waid lasi sõimu ja etteheidete rahe oma üle käia; siis aga hakkas ta wahwalt ja puhastatudlikult ennast kaitsema.

„Sina räägid, käsija, et mulle kaks tuhat rahatotti sõjamoona ostmiseks oled saanud. Muidugi, kui ma nad saanud oleksin, siis oleksin wõinud piisirohtu tagawaraks muretseda ja waenlastele häwitawa hoobi anda. Kuid, wananun korani nimel, ma sain kõigest kuuskümmend kaks ja pool kotti. Siin peitub saladus, mis esimene pilgu peale ehk äraseletamata näitab olewat, kuid, kui wähegi mõelda, on seletus kerge leida. Sa andsid tõeste kaks mulle kakstuhat kotitäit raha wälja anda, kuid minuni jõudsid ainult kuuskümmend kaks ja pool kotti; see tuli sellest, et esialgne summa neljal korral pooleks jaotati. Teiste sõnadega — sind warastati neli korda, kõigeõrgem sultan. Ja kui ja nüüd wargaid teada tahad, siis on see wäga kerge. Need on need, kelle käest raha läbi käis. Esimene on arwatawaste suurwesir, kes igatahes rohkem kui poole wõttis; teine — kassameister, kes jällegi poole omale jättis; kolmas — karawani juht; ja lõpuks, neljas — jonõshar, kes kuuskümmend kaks ja pool kotti omale jättis.“

Selle rahuliku ja tõsise jutustuse puhul jäi sultan Selim liikumataks.

Päris rahuliku häälega ütles ta siis:

„See kiil, Ali, ja oled wahwa soldat, truu teener ja aus inimene. Sa saad jälle mu armuosaliseks ja kõi omad endised eesõigused tagasi. Mis aga Ibrahimisse puutub, sellesse kõigeuuremasse wargasse nende nelja seast, siis peab ta oma autu teo eest kallilt maksma. Sina lähed täna õhtul enne palwetunni kättejõudmist tema juurde ja annad temale minu nimel selle rohelise nõõri. Ta mõistab. Mine!“

Oma toredas palees, mille rohuid mereni ulatafid, puhkas suurwesir Ibrahim patjade kuhja otas.

Äkitselt kerkis ust warjaw paks eesriie ülesse, ja läweli ilmus Ali-pasha.

Seda nähes, teda ta mitmeks aastaks wangihooone põhja maetuks pidas, tõusis Ibrahim mil tume etteaimdus.

„Soowin, et su wiimane tund õnnelikult lõpeks,“ lausub Ali pühalik häälega.

Ibrahim ei etfinud nende sõnade mõistmises; ta teadis, et see, kes sisse astus ja teda sel kombel teretas, ainult surmanuhtluse täidesaatja wõib olla; tema kuuewõlgede wahel on arwatawaste see kohutaw roheline nõõri warjul, mille sultan ülekohtustele pashadele saadab, et nad ise endid üles poofsid.

Kuid ükski lihaks ei liikunud Ibrahimil näol; ainult tema filmades lõi iseäralik tulu leegitsema.

„Sündigu siis Allahi tahtmine!“ ütles ta külmawereliselt. „Allah on wägew, ja meie oleme tema ees ainult wiltsjad usfitefed. Tee mulle seda wiimast head ja laje mind palwetamist ja pesemist lõpetada.“

„Wabanda mind,“ wastas Ali. „Käjud, mis mulle antud, tulewad täpipealt täita.“

Ma ei tohi find minutikski üffi jätta.“

„Ma ei mõtle põgenemise peale,“ wastas Ibrahim, „kuigi raske on elust lahkuda, ilma et naise ja lastega saaks jumalaga jätta. Waigista ennast, Ali, sul ei tule kaua oodata; ole nii hea ja istu minutiks.“

Kolm korda platsutas ta käsa. Kaks orja ilmusid selle kutse peale; nende mustad näod muutusid hirmu pärast tuhatarwaliseks.

Kõigest kehast wärisedes tõid nad weelkuusi, pesukausi ja wäikse waiba palwetamiseks.

Siis wõttis Ibrahim oma kuue seljast ja hakkas ennast pikkamisi pesema.

Sel minutil, kui suurwesir oma pead kausis kastis, tõmbas Ali rohelise nõõri wälja ja andis ühe orja kätte.

Ori kumardas tummalt; temale ei olnud seletust waja.

Pesemist lõpetades astus suurwesir tasaste sammudega palwetamise-waiba peale.

Pikkamisi tõstis ta käed, kõrwasi kattes.

Teda wõis järelmõtlemise kujukse pidada, nii sirgelt ja liikumata seisist ta.

Ainult tema mustad filmad hülgasid läbitungiwaja ja nõiutuwa pilguga imelikult pimeduses.

Ja ta juhtis need filmad Ali-pasha peale, ja waene muhamedlane ei suutnud mõista, mis see imelik otja waatamine tähendab.

„Mispärast,“ küsis Ali eneselt, „on tema filmad nii teraselt minu peale juhitud?“

Waene pasha ei jäänud mitte kauaks arusaamatusesse; wähehawal hakkas ta imelikku õndsust tundma: tal näis, nagu lahkusid tema mõistus ja süda kõigest maapealsest ja hõljuksid mõõtmatuses, magusa tuuledõhu sees.

Silmad wajuksid tal pikkamisi kinni ja pea langes rinna peale; ta magas sügawas unes.

Ibrahim seisid endist wiisi palwetamises; kaua weel puhkas tema wafi, koondatud pill magawa pasha peal.

Wiimaks astus ta sultani saadiku juurde.

„Ta magab,“ hüüdis suurwesir rõõmsalt.

Siis, ühiliugu teriti oma ohwri peale waadates, istus ta tema wastu diwani peale ja hakkas pikkamisi ja selge rõhuga rääkima, nähtawaste tahes, et iga sõna magaja mälestusesse jääks.

„Kui ma Ibrahimile oma uuesandest mõista andsin, hakkas ta pehema ja palvetas siis kaua.

„Palvetamist lõpetades istus ta diwani peale, wõttis orja käest nõõri, tegi ise filmuse ja pani omal kaela. Wiimast korda minu otsa waadates lõi ta käed risti üle rinna ja andis orjadele märku; need wõtsid nõõri otsjadesst kinni ja hakkasid kõigest jõust wedima.

„Pilt oli hirmus: tema nägu pundus, muutus esmalt punaseks, siis aga sinakaks; filmad läksid punni, suust rippus must, liikumata keel.

„Orjad pingutasid weel jõudu, oli, nagu ei tahaks selle kurjategija hing maapealsest kestast lahkuda.

„Wiimaks, wiimane kramplik tõmbus, wiimane tulkatus, pea wajus tal selja taha, käed elutalt longu... kõit oli lõpetud!!!

„Üks orjadest tõmbas filmuse lahti.

„See õiglane kohtuotsus on täidetud, kõigeõrgem sultan!”

Oma sõnu lõpetades, heitis Ibrahim strewile maha, üks orjadest kattis ta waibaga, astus siis Ali ette ja puhus temale kaks korda näosse.

Illes ärgates waatas pasha segase pilguga toas ringi, nagu inimene, kes aru ei saa, milles asi seisab.

Sigawalt tema ees kumardades andis ori temale rohke lise nõõri.

See tegi sultani saadiku päris kaineks; jälkusega nõõri wõttes peitis ta selle wõõ mahela.

Püsti tõustes waatas ta korrats maas lamawa inimese kogu peale ja ruttas ükste wälja astuma.

„Anna andeks, isand,” ütles wana neeger, pashat hõlmas tagasi hoides, „kas sa ei taha teda waadata?”

„Ei miski hinna eest,” hüüdis Ali, „ma kaotaksin unerahu terweks eluajaks.”

„Rahu temale,” ütles sultan Selim, oma truu pasha aruannet suurweefiri surmast wastu wõttes.

„Ja sa räägid, et surmawõitlus raske oli?” jattas sultan edasi.

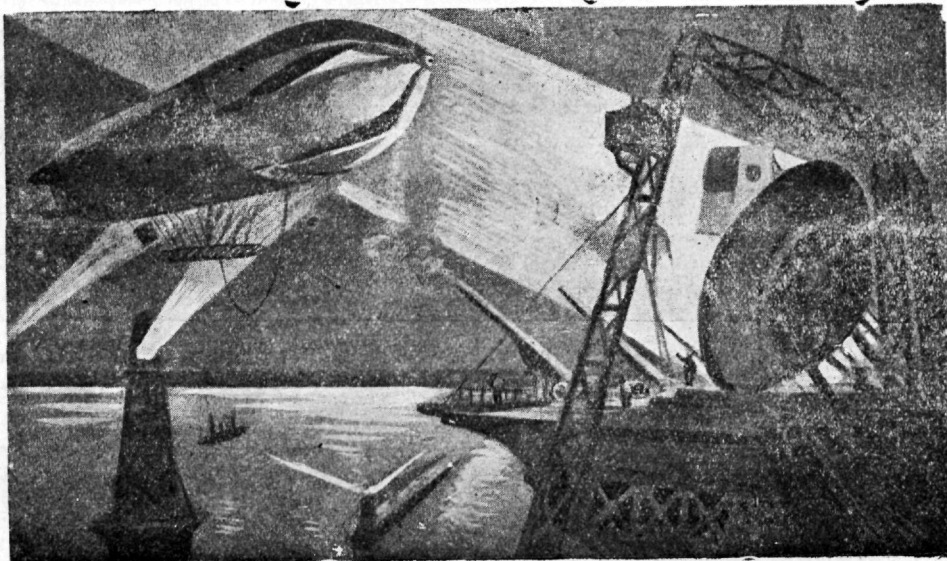
„Hirmus, sa kõigewägewam walitseja, näis, nagu oleks tal kõigewähemalt seitse hinge, kes mingi hinna eest maapealsest kehast lahkuda ei tahtnud.”

Kell 12 õffel, kui hõbedane kuu mägede warju wajus, libises kerge jahilaew tumedate purjedega kiirelt ja lohinata Bosporuse waitsetel lainetel.

Laewalael istus oma naiste ja laste keskel endine suurweefir Ibrahim.

„Eks ju, mu armas Kadile,” ütles Ibrahim oma armsamale naisele, „eks oleks ju minu poolt rumalus olnud tuhande ja saja rahakoti pärast surra. Tõeste targa teo tegin ma, sind Kairi turult ostes; vähemalt awaldasid sa mulle egiptlaste saladuse, kudast inimest ainsa pilguga kunstunesse suitgutada. See ei ole sugugi raske ja ma imestan, et nii wähe del inimestel see saladus teada on.”

Nende sõnadega heitis Ibrahim waiba peale ja jäi õiglase und magama...

Zeppelin ja Inglise wahilaewad. Wahilaewade pealt on zeppelini märgatud, kirrteheitjate walgustusel juhivad nad nüüd oma suurtüütule tema peale.

fime püssituld, ja siis läks käsirõdiltus lahti, mis kaunis natuke aega kestis, kuni nad ümber pöörasid ja siis kerima hakkasid, nii et kannad tuld lööb ja minu wastane oma fotokaga kaunistatud kiwori maha jättis. Ma silasin tale järele, kuni nii ligidale sain, et püssiparaga tale tulla wõisin wäänata. Ta tultus maha ja hakkas karjuma: „Di, rußmann, mirr, mirr!” Ma jäin ka seisma ja waatafin ringi, et teisi jakselasi läheduses näha ei olnud. Dotafin nii kaua kui ta wähe toibus ja ennast istukile ajas. Kõõis minu käest juua. Andsin ta temale weel omafi pubelist wett. Seal aga nägin ühte oma wenda kahe jakselasega tituwõditlust pidama ja ma ei wõinud kauem oma ohwori sõnu kuulda, päästsin ta sellepärast lühikse hoobiga waewast, sest nägin, et ta pea nii kõwaste löhki olin löönud, et muud pääsemise lootust enam polnud. Tõttafin siis tohe oma jeltšimehele appi, kes seda nähes enam ennast ei kaitšnud, waid oma wastajale titu rindu wirutas, kuna mina teisega jedajama tegin. Wõitlus lõppes seekord meie wõiduga ja pärastpoole meil seal enam niisugust karwatsikumist ette ei tulnud, kuigi kaunis ligistiftu koobastes elafime — koobaste wahet oli 35 sammu, nii et üksteisega käsipommijä wõifime wahetada. Pärast sõitšime sealt Austria ja Satja wägede wastu, jelles arwamises, et küll nad seal ka meie eest jalga lajewad. Aga wale! Wõidime ise jalga lastma, ja, kurabid, ei andnud meile õõsetegi rahu. Oli ju teisi kui lambakarju, nii et jalgagi wastu toetada ei saanud. Wiimaks ometi pööras sõjajumal meie poole ja siis algas neil hull ratsafõit, nii et kiwrid lendasid ja karjumised kuuldawale tulid: „Di rußmann, rußmann, mirr, mirr!” Aga meie nende „mirrist” ei hoolinud enam midagi ega kuulnud hüüdmist ega palwet, waid wihtufime edasi. Jah, nüüd on küll wiift jälle aeg, kus nemad weel hulllemal wiifil ja kaugemale peawad pögenema, sest nüüd on meil kehafinnitust ja püssimoonna küllalt ning ei pruugi enam, tähja püssi kaenlas hoides, lüüda.

Kõige wiimaks wõifime S. linnaste alt 3 wersta lõuna-pool uued seifutohad ja kaewafime endile uued koopad. Warsti aga märkasid jakselased meie seifutohti ja hakkasid suurtüütulega meid pommitama ja meile kallale tungima, kuid meie suurtüüli- ja püssituli fundis neid tagasi oma koobastesse minema. Nüüd kõwendasid nad weel oma suurtüütuld ja lõhkufid meie kaewitud ja koopad peaaegu kõit ära.

*) Mirr tähendab Wene keeles rahu.

Cesti sõjameeste kirjad.

22. oktoobril 1915.

Terwitan omafheid, sõpru ja tuttawaid seitšmekuulise wõitluse järele ja jutustan teile natuke ka oma sõjaelust. Siin jai nii mõndagi head ja wiletsat päewa näha. Kord olime Willu poistega päris rindupibi koos, nimelt siis, kui alles esimest korda nendega jõudu katjusin. Neli tundi and-

Johannes Bahman,
Kirna-Kohatust.
Sakfamaal wangis.

Herman Hallist.
Eõjawätsal
kuulipildujate komandos.

Jaan Hermanson,
Purdist. 6. sept. W. all
teadmata kadunud.

Jakob Luht,
Purdist. Gaardiwäelane.
Saawatuna tobus parand.

Oskar Kunnmann,
Tartu tr. Gaardiwäelane.
Tegewas sõjawäes.

Paul Regastik,
Pathe tr. Läti bataljonis
saksl. vastu wõitlemas.

Johannes Zupsmann,
Wõru tr.
Tegewas sõjawäes.

Gustaw Suurkaew,
Ratwereest.
Tegewas sõjawäes

Eduard Unt, Maks Schmidt, August Ilm,
Tartu maak. Tegewas sõjawäes.

Sellepärast ei taganenud meie omaist seisukohast, waid pidasime, oma kaewikuid kaitstes, vastu. Ilm oli püsirohu juitsust hoopis teistsugune. Seal tuli raste juurtüki kuul ja mattis mind kaitseloopa alla ja lõhes, sealt wälja põigates, ratsatades minu kohal, mind pahemaltpoolt küljest haawates, ühtlasi jain kannis tugewaste pürutada. Nüüd olen Petrogradis era-hospitalis oma haawa parandamas. Siin on hoosjad arstid ja seda hoosjamaid halastajad, nii et peagi loodan terweks saada ja minna oma haawa eest kätte tajuma.

Jhutaardiwäe polgu tagawarawäeline

Jaan Jürgenson.

II.

Lahinguliinist 23. oktobril 1915.

... Sina käsid mind minu sõjaluust pikalt ja laialt kirjutada! Mis, pagan, sa siit mõistad kirjutada, neid juhtumisi on siin ju nii palju, et neist mitu piiblisarnast raamatut täis saats.

Katsum aga siiski Su soowi täita ja mõned kirja panna. Ühekorra, sinna ei ole palju aega tagasi, olime me laskekraawis. Meile õige lähedal olid Saksa laskekraawid.

Jõudis õhtu. Ilm läks ikka pimedamaks ja pimedamaks. Kõõgid ja söömawantred tulid meile süüa tooma. Aga et meie kraawid niisuguse loha peal olid, kuhu naljalist hobustega ligi ei pääse, määrati igast „otelenie“ mehed, kes suppi ja leiba ära pidid minema tooma.

Ra minu lord oli minna.

Läksime, saime endi „tawari“ kätte ja hakkasime tagasi tulema. Mina jäin kõige wiimaseks. Peitsin oma kuus leiba, mis minule tassida oli antud, „palatka“ sisse ja hakkasin teistele järele töttama. Et pime oli, ekssin ma natukene ära ja läksin oma koobaste wahetkohast läbi Saksa koobaste poole, ja koopad olid ühesugused, ei saanud aru midagi — Saksa laskekraawi juurde jõudes arwasin, et olen omade juurde jõudnud. Minult seda panin imeks, et kudas ma nüüd tagant küljest koopasse lähen, ma pidin eest küljest minema; aga mõtlefin jälle, võib olla pimeduses ekssin natukene.

Waatafin: kraawi põhjas põleb wilksudes wäike küünla ots, — kõik niisama kui meilgi koobastes. Siis läksin siis „берези“ ja wistasin leiwad kõige „palatka“ müüri alla ja pidin ka ise järele hüppama, kuid jäin weel seisatama. Aga eks minu leiwad olid ühe waese sakslasele, kes kraawis tulkus, selga kukkunud, see pani omakeele wanduma. Kohkunult waatafin ma weel lord kraawi ja nägin nüüd alles läikimaid kiwreid ...

Üle kraawi hüppata ja jooksa panna, oli mul filmapilgu töö. Kuulsin weel, kui hüüti tagant: „Rufs, Rufs“, ja ka paar uba saadeti järele, aga õnneks ei näinud sakslased pimedas sihtida ja sellepärast lendasid kuulid mööda ...

Wiimaks jõudsin ma oma koopasse.

„Rus leiwad on?“ küsisid teised.

„Wiisin sakslastele“, wastasin ma ja jutustasin neile oma äpardust, Seda naeru, mis siis oli! Aga „otelenie“ oli ilma leiwata. Õnneks andsid teised oma jaoks igaihele natukene, nõnda et just päris ilma ei jäänud. Aga sakslased wõisid neile kingitud leibade üle imestada! See oli üks juhtumine, jutustan teise weel. Oli jällegi kott-pime õõ.

Meie tegime traattõkkeid oma kraawide ette. Niisugused tõkked saawad hartide wahel walmsis tehtud ja siis järgu-kaupa kraawi ette wiidud. Meie tegime ja teised wiisid ära (kaunis tütt maad pidi teifi tassima; tassimist takistas ise-ärans pimedus). Arwasime et küllalt on, kui üks me selt-simees ähkides tuleb ja teatab, et sakslased, pimedust oma kasuks tarwitades, me traattõkkeid ära warastanud. Lähme waatama. Õige! Kõigest kolm järku on weel järel! Waat! sulle pirakast! Meie ees teeme, nemad tagajärel warastawad ära. Siis said siidamed õige täis. Läksime ilma sõnalausumata tikitud peale ja rookisime nad kraawist wälja. Nii saime endi tehtud töö jälle kätte ja Saksa joot-sukraawid weel pealekauba, kuna meie ainult mõned mehed haawatutena kaotasime. Niisuguseid juhtumisi on siin palju, teine lord kirjutab weel. Nüüd aga lõpetan. Tänu teile kõidele, noortele ja wanadele, lehtede saatmise eest! Soowin sulle kõige paremat sügisest tuju ja palju terwijeid!

Kuni nägemiseni **Rudolf Saarmann.**

Eduard Kaurla,
Kundast.
Tegewas sõjaväes.

Rustaw Obermann,
Kauust.
Tegewas sõjaväes.

Teodor Timoska,
Maruast.
Suurtüüväes.

Karel Kaurla,
Kundast.
Tegewas sõjaväes.

Johannes Bahi,
Viru-Jakobist. Automobili
tomandos. Sõjaväljal.

Waldemar Samuel.
Tallinnast.
Sõjaväljal.

Johannes Bratmann,
Tallinnast.
Sõjaväljal.

Rustaw Ilwes,
Rägawere m.
Tegewas sõjaväes.

August Ilwes.
Rägawere m.
Tegewas sõjaväes

Johannes Ilwes,
Rägawere m.
Sõjaväljal.

Nikolai Spuhl,
wabast. Saapsalust.
Tegewas sõjaväes.

Arnoldi Mölder,
Tudolinnaast.
Sõjaväljal.

Rudolf Hallist,
Sõjaväljal.

Alfred Hallist,
Sanitarist sõjaväljal.

Aleksander Riitson.
Saaremaal.
Sõjaväljal.

Juhan Menčas,
Saapsalust.
Sõjaväljal.

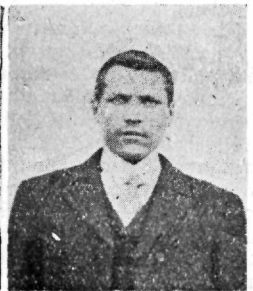
Rudolf Käspri,
Tallinnast.
Automobili tomandos.

August Anderson,
Wõru kr.
Suurtüüväes.

Juhan Pleimann,
Wologda asunit.
Salgemajas tegevuses.

Madis Pleimann,
Wologda asunit.
Kodus porandusel

Prantsuse afumaade väed. Senegali kütid.

Rättemaksmine.

A. Regrodi.

Parun Otto Dreifen, Saksaa seltskonna tähtsam ja hiil-
oaw ehitaja Roomas, oli parajaste söömise lõpetanud ja hii-
l tahtis, figarit suitsetama pannes, välja sõita, kui eestpoast äkki
äge kella kõlin kostis, kolmel korral.

Parun jäi ärewalt kuulutama. Mis see on? Kas
tõeste see naisterahwas? Mis oli tal waja! Teenet tõi
nimelkaardi, mis paruni kartust kinnitas. Kaardi peal seisis:
Louise Orlandy.

"Paluge ta saali!" ütles parun Dreifen ruttu, kähisewa
häälega, ja tõmbas, läbi koku lihtunud hammaste wande-
sõna pomisedes, palitu maha, mille järele saali astus.

"Mis wõis ta sinu tuua?" käis nagu maruhoog tal
peast läbi, "kas ei mõtle ta kätte maksta?"

Sollus! Wõimata oleks niisugust asja kuulsa näitle-
janna poolt oodata, kelle jalgade ees kõik Rooma rikkamad
elumehed kumardasid. Rättemaksmise peale pole niisugusel
hiilgawal, alati austajate karjast ümber piiratud iludusel
aega mõeldagi! Kui Dreifen kolme nädala eest tale ette
oli pannud seniseid sidemeid katkestada, oli naisterahwas
ainult kiilmalt naeratanud, siis weel pooltundi temaga rahu-
likult juttu westnud ja jumalaga jättes hooletult tähenda-
nud:

"Sul on peaaegu õigus, Otto . . . Ei maksa niifaua
oodata, kuni armularkas põhjani on tühjaks joodud".

Sellest hoolimata jäi parunil kauaks ajaks rahutu tunde-
mus südamesse, ja nüüd küsis ta ärewalt eneselt, mis sugu-
sel põhjusel Orlandy küll ilmunud.

Kui ta saali astus, seisis Louise uke
lähedal toreda palmi kõrwal. Naeratahes
sirutas ta oma endisele sõbrale käe wastu ja
see tõstis ta ruttu huulte juurde.

"Sa, wõib olla, oled pahane, et ma nii
ootamata tulin?" hakkas Orlandy rääkima.

"Kuidas wõid ja minu poolt niisugust
asja uskuda?" ümises parun.

Naisterahwas istus.

"Mina paberossi, ole hea!"

Parun pakkus wiisakalt tale kuldse paberossi-
toofi. Natukene aega suitsetasid nad waitides.
Mõttes oma ette wahtides kaalus Louise järele,
mis ütelda tahtis, parun aga ootas põnewa
hurutusega neid sõnu, wälispidielt enese üle
aga täielikult walitsedes.

Wiimaks algas naisterahwas:

"Täna on just kolm nädalat sellest ajast,
kui lahku läksime. Mõni teine naisterahwas
minu asemel oleks ehk selle wastu proteste-
erinud, oleks oma kaunis kesta ihenduse
läbi põhjendatud õigust nõudnud; mina aga
andsin sulle wabaduse sõnalaukumata tagasi".

"Usna õige", tähendas Dreifen. "Kuid
ja oled ju — haruldane naisterahwas, ei sugu-
gi teiste sarnane".

"Ma ei teinud sulle tahtust, sest et et sinu
põhjendusi uskusin, et sinul oma tulewiku
pärast waja on suurtsugu perekonnast naist
lofida, kui auastmetel weel hiilgawamale järjele
tahad tõusta. Wuidugi oled sina unusta-
nud, et ihtlasti mulle kahjutaksus kahtjada
tuhat liret pakkusid. Ma ei wõtnud seda
wastu, sest et ennast rikkamaks pidasin; nüüd
on ajad muutunud ja ma wõtaksin selle raha
wastu."

Parun tõusis järsku piisti, ta meel oli
jälle täielikult rahulik, sest ta teadis nüüd, et
see naisterahwas tema käest midagi rohkem ei
mõtlegi nõuda.

"Mina olen walmis sinu soowisi täitma",
ütles ta suure lahtisega. "Luba mind mõneks
filmapiiguks lahtuda, et pangafedelit selle
summa peale sulle wälja kirjutada".

"Aga kas sul ei oleks himu kuulata, mis ma sulle selle
wastu pakun? Mitte abipalujana ja tühjade kätega ei
tulnud ma sinu juurde, waid ma annan sulle niisuguse
tasu, mille hind illesarwamata".

Urusaamatuses istus parun uueste endist wiisi rahuli-
kult tugitoolil istuwa naisterahwa wastu.

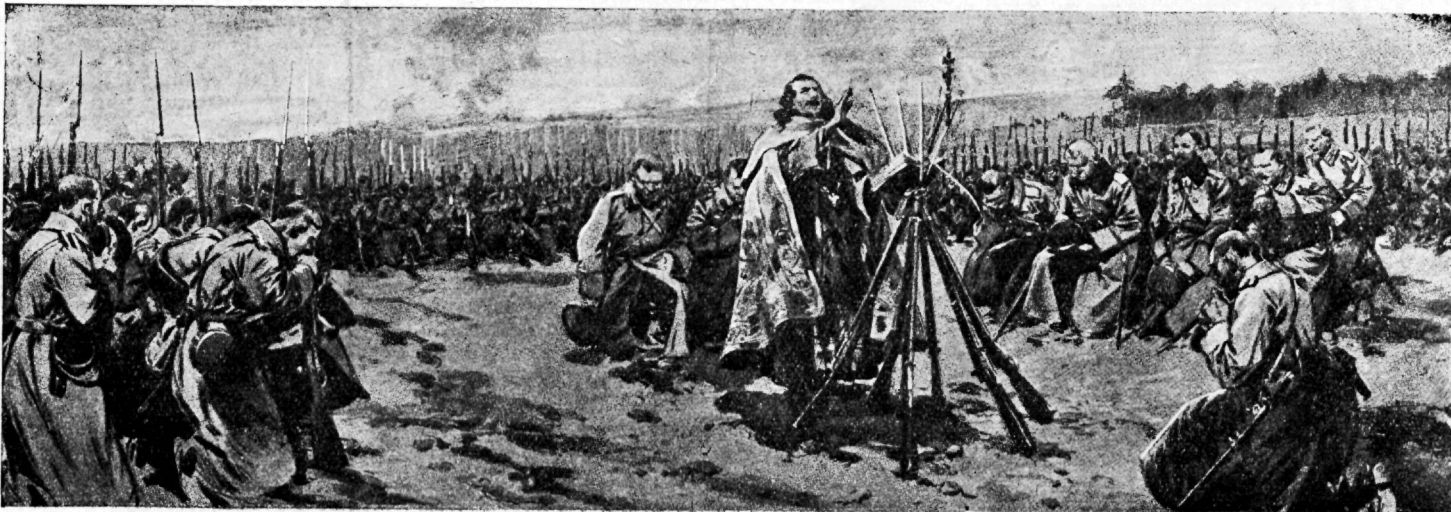
Mõistatuslik naeratus, mis naisterahwa peentel huul-
tel lehwitud, kustus, pikkade ripsmetega poolelti kaetud
filmadest hakkasid kurjakuulutawad tulukesed sähwima.

"Ma olen wähe sulle oma minewikust kõnelenud, ille-
pea oma perekonna asjust: ei hakka ka nüüd sind ühtlas-
jade jutustamisega tülitama. Küllalt on, kui sulle ütlen, et
minu mehe suurtsugu sugulased kudagi sellega leppida ei
wõinud, et ta wäljamaalase, ja pealegi — näitlejanna —
kõsnud oli. Peale tema surma alustasid tema sugulased
minu wastu protsessi, tema poolt minu kasuks tehtud testa-
mendi tühjaks tunnistamist nõudes. Asi käis kaua ihest
kohtust teise, ja alles neil päitwil sain teada, et ma lõpuli-
kult kaotanud olen, nii et terweft suureft waranduseft ainult
wäikse osa pärin. Need inimesed on ülepea mulle palju
kurja teinud ja ma wihtan neid, wihtan nende kodumaad,
ülepea kõike, mis mulle neid meelde tuletab".

Orlandy hää, mis esitaks tafane olnud, helises nüüd
nagu metall. Tema õrnadel põskedel leegitjes palawikuline
puna.

Parun ei olnud ilmaski weel teda nii pimestaw-ilufana
näinud ja waatas tema peale nagu nõiutud, iga tema sõna
ustudes ja eneselt pärides, mispäraft ta ilmaski ennemalt
tema käest selle protsessi üle midagi ei ole kuulnud.

"Ma annan sulle raha", ümises ta, "kohe".

Palwe enne lahingut.

Kuid Orlandy oli juba ennast jälle kogunud ja vastas kõrgema feltkonna naisterahvale omase tüüma tagasihoidlikkusega:

"Täna! Aga nüüd waata, millega sulle tasun".

Kohe selle järele tõmbas ta oma põuest õhukse pergament-paberi rulli, keeras selle lahti ja andis parunile.

Arusaamatuses ja umbuskliku võõrastusega lasi Dreifen pilgud üle paberi kätte. Ta nägi sirgeid ja kõveraid kriipsusi, joonistusi, pead pööritama panewaid numbrite ridast ja, nagu temas tärkawa salakätluse kinnituseks, kolastid tema kõrwal jääse häälega öeldud sõnad:

"Need on — kõige uemate suurütlüide luffude joonistused ja arwud, mis Italia sõjawäe jaoks on otsustatud walmistada".

Järgnes paljutähendaw waitus.

Barun taganes samm. Paber wärises tema käes.

"Louise!" ümises ta hingeldades.

Naisterahwas kehitas üksluiselt õlast.

"Ara mängi kommetit minu ees! Niisugune asi ei ole sinul ju sugugi nii haruldane. Kui sa selle dokumendi oma riigi sõjaministeriumisse wiid, on sul hülgaw tulewik kindlustatud".

Kramplikult pigistas parun paberit oma käes. Tuhanded küsimused tungisid tal keele peale; wiimaks lausus ta:

"Kuidas said ja need joonistused?"

Karmilt ja tumedalt waatas Orlandy ta otja ja ütles, ärewust maha surudes:

"Ma lähinesin inimesele, kelle lähedus mulle jälk. Ta on — ihe osakonna ülem sõjaministeriumis. Täna õösel segasin ma temal unerohu wiina sisse, siis tegin tema oma wõtmega kirjutuslawa lahti ja ottsin salalaeast uute wäljasuurtüülüide joonistuse wälja. Kui ma kõik kõige wäheema kriipsuni ära joonistanud olin, panin algupärase joonistuse jälle tagasi. Siin joonistuses ei ole midagi wähele jäetud, wõite täieste julge olla. See on kõik! Leiad sa et see dokument seda raha maksab, kirjuta mulle tšhek kahesaja tuhande lire peale wälja, ja ma saan siis selle raha kingituse näol."

* * *

Kui parun selle päewa õhtul klubist koju tuli, selsamal õösel weel kiterongiga Roomast wälja sõita mõteldes, leidis ta oma korteri uste laiatali lahti olewat. Kõjas nurkas seisis tema teener kahe politseiniku walwuse all. Lubades walitšes täielik segadus — lahti murtud kapid, lahtised kastid, pahurpidi pöördud pörandariided, ümberkukkunud toolid — walmis juba seatud reisuksid olid lahti tehtud ja ümber-

ringi wedeles pesu ja muud kraami. Cestoas seisis salk ohwitseri ja salapolitsei ametnikka.

Barun seifatas kui walgust rabatud ja wahtis seda uut pilti pärani aetud filmadega.

Ümberringi oli surmawaitus. Sõudu kogudes ja argtusest jagu saades suutis Dreifen wiimaks küsida:

"Mis see tähendab?"

"Halli peaga politsei ohwitser astus üsna tema ette ja küsis:

"Teie tahtsite weel täna ära sõita?"

"Jah".

"Rahjuks ei wõi ma seda teile lubada".

Barun sähwatas wihastelt:

"Misuguse diguse põhjal?"

Politseiniku wana päiwitanud näo peal mängis pilkaw naeratus.

"Rahe tunni eest teatati sõjaministeriumile, et teie arusaamata kombel uute wäljasuurtüülüide joonistused olete saanud. Ei wõinud aega kaotada ja sellepärast tuli läbiotšimine teie äraolekul ette wõtta, mis üle ma wäga kahetsen. Siiski leidstme dokumendi teie reisuksiwri kahelordse põhja wähealt".

Sealjuures näitas politseinik parunile paberirulli, mis Orlandy täna hommikul oma põuest oli tõmbanud.

"Res teatas ministeriumile?" hüüdis parun kui meelest ära.

"Wastus selle peale ei kuulu minu wõimupiiridesse", ütles politseinik külmalt.

Surmakahwatus kattis paruni nägu — see oli Louise töö. Kolme nädala eest oli ta, kättemaksmit oodates, naerul-näoga paruni juurest lahkunud ja wihates otšufes tei-

Roduloomade arstimine

on kõige targem loomaarsti raamat. Iga haiguse kohta selged juhatused ja läbiproowitud arstirohud.

Hind 30 kop. Kõwas köites 40 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: "Teadus" Tallinnas.

Tasuja

Kurbmäng kuues pildis 13. aastajajast, Ed. Bornhöhe selsama nimelise jutustuse ainetel A. Trilljärw. Hind 1 rub.

Berlinis.

Sõja ajal on meeste arv nii väga lahanenud, et Saksa neid oma kosjakandidatide tagavara suurekstegeva klaasi abil juba peavad filmitsema.

nud inimest hufata, kes oma auahnuse tema armastusest kõrgemale seadnud. Ja ta oli eesmärgile jõudnud.

Kramp litsus Dreisfeni kõri, filmade ees wirwendas, leha peal jooksis kui sipelgad. Kõik oli kadunud, häwinenud, naisterahwa surmawalt haawatud uhkusega kogu põrgates. Ja nagu kustilt kaugelt, läbi udu kostis tema kõrwa wana politseiniiku kähisev hää:

„Parun, seaduse nimel . . .“

Politseiniik ei lõpetanud lauset — tugewast hoobist rindu seisis ta waewalt weel jalul.

Kostis hääle kõmin, kannuste kõlismine, möödade tõmbamine tupest, pöörane tagatõutamine läbi terve rea tubade, — kuid parunit lätte saada ei läinud õnneks.

Kiirete sammudega oli parun oma magamisetuppa jooksnud ja ukse enese taga wärisewate kätega lukku keeranud. Kuna politseiniikud ukse kallal tangutasid, kostis selle tagant pauk, siis raste leha kullumine ja selle järele jäi toas — kõik waitseks.

Wana politseiniiku tumepunasele näole ilmus mõttetarga naeratus.

„Urge rutake, herrad,“ lausus ta, „see, seal ukse taga, ei tõtta enam kustile.“

* * *

Nädal hiljem oli Rooma kõrgemas ringkonnas kõmulik siindmus: wana würst Montehazo kosis omale Louise Orlandy, kes riigi hutatusest päästnud ja kaksjada tuhat lirt sõjalaewastiku heaks ohwerdanud.

— or.

Päästja.

Oli õõ. Saunates oli selgeste kuulda, kuidas tuul pihlatalas sahihes, ludas õrnad helid läbi wägewa pärna otjade heliseid. . .

Sopi Miina istus suure ahju suu ees ja lasi oma selga mõnusalust kustuwate hagude paistusel soojeneda. Nlm oli alati nii õudne olnud, wihma tibutas päewad otja, saun oli nii külm ja — Miina korjas hagu kottu ning pani nad ahjus järisele. Kui mõnus!

Waldaw soojus lagunes lambritehes laiali. Sõegi wana krants lehtas ennast itka ahjule ligemale ja hüppas wiimaks oma wigaste jalgadega tule paistele.

Paad wajuwad itka rohtem ja rohtem tuhaks. Ja nii on just kõige mõnusam ahju ees istuda, kui tahwatud helgid seintel liiguwad ja nõrki tulele itke tõuse ja wajuw. . .

Pimedatest nurladest tõusis nagu mõni saladusline wõim, ahines ahju ees heltiwa walgujega ja hakkas siis pillamisi Miina filmalaasi wajuutama. Pillamisi wajuwad elust wäsinud, kortsunud laotehed, rammeštar wäsinus lagunes lehas laiali, tuli helkis uinutawalt selja peale. . .

Miina tuktus. . .

Isutus nüüd pojukene siin kõrwal, poppits piipu, eht loeks raamatut ja ta kuuleks pealt. . . Aga sõjatuulest puhusid ta siit läbi, wiisid saunaitikestest pojatehe mere-wäljale. . .

Wäljas hulus itka weel tuul ja sahistas pihlatalas. Aga seal nagu . . . Miina ldi filmad lahti ja waatas mustendawasse aknasse. Nagu ei oleks see tuul. . . Nagu kriukjuts midagi hoomi peal, nagu krabistats teegi lauda luku kallal. . . Aga ei, see oli tuul! . . . Kes tahaks tema ainukest lehma? . . . Kuid Miina süda tistus siiski nagu mingipärast kottu, hakkas rutemine tuktuma. Uni ei tulnud enam peale. . .

Jälle nagu midagi. . . Ei, see ei ole tuul! See oli selge luku kõrgin. Laudaluku. . . Miina weri hakkas kiiremine jooksta, kõik see mõnus, mis tuli oma helkidega tegi, oli kadunud. Mu Jumal, kui tõdeste! . . . Ainukene lehm, ainukene toitja. . . Wiimase kui häälelesee päädis hirmu pärašt wärisew kõrw kinni.

Aga kõik jäi wagafets. Tuli ahjus oli peaaegu kustunud, mõni ütlik haolene õõgus weel ja helkis suitsumud seinale. Miina ärewus langes. See oli wiist ainult tuul, ldi eht pihlatalašt wastu katust. . . Rammeštar uni tungis jälle peale.

Kuid — jälle. . . Päris selgeste, laudaluku kriukjumine. . . Halastage! . .

Miina largas pingi pealt ülesse, nagu mingi wõim kiskus ukse poole. Wärisewate kätega tõmbas ta ukse lahti. Wilu, niiske õht tungis mõnusalust-sooja tупpa, jooksis kõik nurgad läbi ja kadus siis õhtuwasse ahju. Tuul puhus Miina õhukest jakikest läbi, pani leha lõdisele, aga tal ei tulnud ettegi hõlmasi koomale tõmmata, põhjawa südamega waatas ta läbi pillake pimeduse lauda poole. Seal nagu liiguts midagi tumedat, meeletitlik hirm wõttis Miinast wõimust. Waras, rööwel . . . ta ainuke lehm! . . . Karjatus tahtis tulla, aga maeti rinnus kinni, kostis ainult tafane kähisemine. . .

Luku kõrgin kostis selgeste, must kogu liitus.

Oleks ta tugew Tõnu siin, kui hea oleks ennast ta wägewa selja taga warjul hoida. . . Aga Tõnu on kaugel, puhub ainult kõle tuul ümberringi, lehitab õhukse jaki hõlmasi. . .

Miina tahab jooksta, tahaks oma kätega kähistada seda halastamatat, aga nagu oleks jalad mudasse kinni jäänud, nagu hoiaks teegi kinni kõwaste. . .

Lauda juurest kostis kriuksumine ja — üks tehti lahti! Must kogu liitus. . .

Nüüd tundis Miina, nagu oleks süda lõhkenud, nagu oleks lehas kõik kähisenud, pea mühises. . .

„Tõnu, tule! Mita waest abita emakest! . . .“

Ja nagu ilmutis sealt lauda tagant, wägewa pärnade otjade wahelt mehine nägu, ema kaitseks tõstetud wägewa rusitaga. . .

"Tõnu, Tõnu! Tuled ja nüüd! Waata, seal lautas! .."
 Wõitlast kõlas see Miina waewatud rinnast läbi pilkase
 öö. Siis nagu oleks märg maa tistunud, tistunud, nagu
 oleks Tõnu oma mehiste kätega kallistanud. . .
 Laudaft aga kostis ragin, must kogu hüppas sealt wälja
 ja jooksis üle wälja, läbi pimeduse.
 Tõnu, see äraneetud, pidi ju tulema! . .

Kui Miina teisel hommikul naabri Kadri hoolitsusel
 soojas woodis üles ärkas, kui ta oma lehmaleje röömuft
 ammuft lautas kuulis, siis, jah, siis teadis ta, et Tõnu
 tõega oli käinud, oma armast ema kaitsmas. . . Riis.

Koera pärast.

Rahutult wistles Kaarel Kuritaks omas woodis. Mitte
 tudagi ei saanud ta magama jääda selle kára juures, mida
 naabri maja pahur koer tegi.

"See koer, see koer", õhtas ta nii mitugi korda ja wibu-
 tas siis wihajelt rustitaid, "kui ma ju korra ometi kätte
 jaaks!"

Uga kõit Kaarli õhtamised ei aidanud midagi. Hariki-
 kult hakkas koer siis weel enam haukuma. Selle peale
 wastas üle uulitja olewast majast teine koer, siis kolmas,
 neljas ja warsti olid kõit kohad lärmi täis.

Kuidas teised üürilised seda kannatada wõisid, jäi Kaar-
 lile mõistatuselks. Et nad juba sellega harjunud olid, ei
 tulnud tal meeldegi.

Ta ise oli kõigest paari päewa eest siia kolunud; poleks
 Kaarel mitte üüriraha ette maksnud, oleks ta siit ammu
 juba läinud olnud, aga nüüd, — nüüd pidi ta rahuga
 paigale jääma, sest rahast oli lahju.

Jänd Kuritaks oli harilikult küll kannatlik mees, aga
 nüüd tippus ta wihamõõd juba täis saama.

"Kui ta weel korra piukstatab", sõnas ta ahwardawalt,
 "siis ma ta . . ." (siin tegi ta tähendusrikka liigutuse).

Koer nagu oleks neid ahwardawaid sõnu kuulnud, wai-
 tis natukejels ajaks.

Rahustatult keeras Kaarel teise külje ja jäi magama.
 Sel filmapilgul hakkas koer nuste haukuma ja äratas
 just magama uinunud Kaarli ülesse.

Nagu püsijst lastud kargas see woodist wälja.
 "Ma ju taelalunud murrant", hüüdis ta hirmsa häälega
 ja hakkas kiirelt omale riideid jelga toppima.

Wanast kastist leidis ta pika nõõrioheliku; sellega otjus-
 tas ta koera üles puua.

Ettewaatlikult puges Kaarel õue ja hakkas naabri
 maja tuuride poole sammuma — seal teadis ta koera õõd
 kui päewad ahelas seiswat (sellepärast oligi ka koer wist
 nii kuri).

Õõ oli waitne ja pime — Kaarli ettewõttele kohane.
 "Ma ju t . . . di üles poon", tõendas Kaarel weel
 oma ette ja ronis siis plangu otja ning sealt kuuri katusele.
 Roomates hiilis ta katuse ääreni ja waatas üle serwa alla.
 Sel filmapilgul juhtus teda koer nägema ja kargas wihaj-
 selt ülespoole.

"Dot, oot, düll ja warsti waitid", sõstas Kaarel
 hirmsa kättemaksja näoga ja wistas õheliku, millest ta
 lingu oli teinud, koera taela.

"Sure nüüd", sõnas ta kahjurõõmsalt ja tõmbas nõõri
 pingule.

Koer püüdis ennaft wabastada ja kargas nagu hull
 ringi.

Kaarlike tegi see lõbu ja, et koera rohkem piinata, lasi
 ta nõõri lõõwemale, nii et koer hingata sai.

"Appi, appi, wargad rööwslid", kostis korruga kellegi
 wali kisa.

"Lo-ho kuriwaim, nüüd lähed räbalaste" sõstas Kaarel
 hirmuga ja tahtis putket panna, aga kellegi kuri hää-
 hüüdis:

"Weel üks muftu, armas Eduard, kui
 wäga ma sind armastan! Kui ja mind ka
 nii armastaksid!"

"Ka mina armastan sind südameft, mu
 jumaldatud Leonore!"

"Noh, siis osta mulle sünnipäewaks
 uus boa!"

"Seisa, wõdi ma lasen!"

Et Kaarel just julge mees polnud, mõtles ta „parem
 karta kui kahetseda“ ja jäi seisma.

"Roni katuseft alla", kaskis seesama hää.

Wälkuwat rewolwert läbi pimeduse nähes, pidi Kaarel
 ka seda kasku täitma.

Hädawaewalt sai ta maa peale, kui teda juba pool-
 riides meeste ja naiste kari sisse piiras.

Uudishimulikult wahiti õnnetut koera poojat nüüd eest
 ja tagant, nagu mõnda imelooma.

Kaarel püüdis niisuguse teguwõõft wastu protesti tõsta,
 aga, ahwardawaid sõnu kuuldes, armas ta paremaks wai-
 tida.

Nii mõnigi pillesõna sai tale õeldud, aga kõit pidi
 Kaarel mõruda meelega alla neelama.

"Ega ja enam mu rewolwert ei karda?" küsis üks
 suure kõhuga isand, wist selle maja peremees, talle lihtjat
 plektoru näidates. Kaarel sai aru, kui lolliste ta ennaft
 petta oli lastnud, sülitas ainult ja ei rääkinud sõnagi.

Uga kõige räbalam asi oli tal weel ees.

Majast tuli suure kára peale keegi jõumehe moodi
 mees wälja.

"Õõ, mis seal on?" küsis ta uudishimulikult ja tuli
 ligemale, „aha, waras! No mina tahan talle õpetada
 warastamist“.

Wende sõnadega andis ta Kaarlike tubli müksu jelga.

"Anna hästi, anna hästi", õõstasid kõrwalt teised/
 „murra ta jalalunud, nii et ta ilalgi enam wargile ei pääse!“

Teab kui räbalaste Kaarlike weel oleks läinud, poleks
 mitte jel filmapilgul sinnawahft sinna tulnud ja teda ära
 wiinud.

Mõne päewa pärast ilmus lehes teade, et Kaarel Kuri-
 taks warguse katse pärast kahels kuuts wangi on mõistetud.

Ruukalt istus see, kelle kohta küll käis, oma wangi-
 kortas. Küll oli püüdnud ta ära seletada, mis pärast ta
 kuuri katusele roninud, aga keegi polnud teda uskunud.
 Kurwalt mõtles ta oma äparduse üle järele. Mida rohkem
 ta mõtles, jeda tujasemaks läks. Wiimaks kargas ta täitja
 wihajelt maast ülesse ja hüüdis hirmsa häälega:

"Uga fiiski ma ta t . . . di taela murrant!"

E. Riisman.

Uus rõõmustamise abinõu.

Naistunsnik (prouale, kelle kuju ta tahab walmistada, kuid kelle nägu pifut liiga tõsine on): „Sa nüüd, proua, kujutage omale ette, et Tallinnas piimatoop tahelja ja wõinael nelikümme kopikat maksab!“

Esimene armastus.

Pidi see siis nüüd just nii juhtuma, et tema, nimelt tema, aga mitte keegi teine, Waleria pulma pidi minema, sellel sama täditütre pulma, keda ta õnnelikul juulikuu õhtul nii südamlikult suudelnud, kui tal juhtumisi õnneks läinud temaga terve tunni rohuaias wiibida!

Robi mäletas selgeste, kudas see kõik tulnud. Waleria küsis ta käest, kas ta mitte pealinnas kedagi armastama pole hakanud, nagu seda harilikult kõigi üliõpilastega juhtub nende esimesel ülikoolis wiibimise aastal. Ta ütles Waleriale „Sumala eest“, et ta seni weel kedagi ei armasta, kuid neiu naeris ja jäi oma arwamise juurde kindlaks, teriti temale filma waadates.

„Ma tean, mis sa mulle seda üles tunnistada ei taha,“ ütles ta wiimaks: „arwatawaste on sinu kallim mõni toatüdruk. Roh, räägi tõtt! Ets ju?“

Robi pidas tema sõnu haawamiseks ja tegi tõssi näo.

„Mis sa siis pahandad?“ jatkas Waleria edasi. „Onu Peeter muud ei tee, kui armastab kõiki oma toatüdruid, nii sagedaste kui ta naisute ka neid wahetab. See on ju kõigile teada ja selles ei ole midagi halba.“

Waleria hakkas uueste waljuste naerma, wõttis Robi käest kinni ja pigistas seda oma wälkfe kuid tugewa käega kõwaste — kõwaste.

Robi punastas ja tundis, et ta käsi higist päris märjaks läks.

Kiirelt tõmbas ta selle täditütre käest ja wõttis tal piha ümbert kinni.

Neiu põbras tema poole ilma et pingi pealt üles tõusnud oleks, mille peal nad istusid, ja kumardas tema poole nii, et ta juuksed talle wastu nägu puutusid.

Siis ei kannatanud noormees enam wälja, kitsus oma huuled ilusa neiu punase põse wastu ja suudles teda kaks korda kirdliliselt.

Neiu tõukas ta eemale, tõusis pilsti ja tahtis ära minna, kuid Robi pidas kinni ja hakkas ta käest andeks paluma.

Waleria seisatas, waatas tema peale, pilgutades oma kawalaid silmi kelmikalt, ja ütles:

„Seda korda annan ma sulle andeks, laps! Kuid waata, et seda teist korda enam ette ei tuleks!“

Nende sõnadega lahkus Waleria aiaist.

Mõni päew peale selle sõitis Waleria wanematega supelusweele, sai seal kuulsa adwokati Anelliga tuttawaks ja wars-tigi tema pruudiks.

Sa, waat, nüüd pidi Robi ühes isa, ema ja õega Waleria laulatussele minema. Esialt mõtles ta ütelda, et hambad walutawad, ja sel põhjusel koju jääda, kuid jõudis pärast otjusele, et see just iseäranis luulelik ei ole.

„Kas ei oleks parem ütelda, et mul pea walutab,“ mõtles ta.

Kuid see oli hädaohtlik, — keski ei usuls teda, ja õde, kes aimas, et ta Waleriat armastab, kahtlustas teda eht weel armutadeduses adwokadi wastu.

Kuna ta mõislikku wabandust selleks ei oskandud leida, et ennast sellest raskest waatemängust wabastada, otjustas ta ennast ohwriks anda ja hakkas juba pidukuube selga tõmbama, kuid tema õnneks selgus, et uued saapad, mis isa temale eila ostmud, kitsad olid ja suure waewaga jalga läksid. Wõidurõõmsalt teatas Robi sellest emale, kuid tema õnnetuseks kuulis isa ta sõnu naabritoast ja ütles temale häälega, mis wasturääkimist ei sallinud:

„Nüüd on hilja, tuwikene, saabaste peale mõtelda. Täna on pühapäew, ja kõik kauplused kinni. Sa pead laulatussele tulema, iga hinna eest, ja sinuga ei sinni midagi, kui ta saapad tõeste pifut jalga peaksid pigistama.“

Parata polnud midagi — tuli leppida ja terve perekonnaga ühes kiritusse minna.

Kirikus jäi Robi samba äärde ja seis, selle najale toetades, kord ühe, kord teise jala peal. Araneetud saapad pigistasid mis hirmus, waewalt suutis ta pifaraid tagasi hoida. Peale laulatusse lõpetust ruttas õnnetu noormees ufse poole, et kiirem tõi ta saats, sest wäljafannamata walu jalgades äwardas tal mõistuse rööwida.

Pidulaul seati ta kahe noore neiu wahel, kes, filmad maas, istusid ja terve aja waiksid. Rahwatu nagu lina, istus Robi liikumata laua ääres, jalgu kaugele laua alla sirutades, ei sõõnud peaeegu midagi ja ootas kärehtusega seda minutit, kui laua äärest tõusta wõib.

Kui pidusõõl lõppenud oli ja pruut reisuriideid selga läks panema, astus ema Robi juurde ja ütles:

„Miks sa nii kahwatu oled? Kas saapad nii kangeste pigistawad? See läheb mööda... Tule, ma wiin su tädi magamisetuppa. Puhta seal weerandtundi, siis lähme wälja, noortpaari ära saatma.“

Longates astus Robi ema järele ja kui ta tädi magamisetuppa oli jõudnud, oli temal esimeseks tööks piinariistadeks muutunud saapaid jalast ära kiskuda, ja siis, täiesti rinnast hingates, mõnusal pehme sõhwa peale pikali heita.

Disekui jurmanuhtlusest päästetud.

Alles nüüd sai ta aru, kui mõnus wõib elu olla, kui kõiki jalawaribaid wõib wabalt liigutada ja toas paljajalu hüpata. Sel minutil unustas ta puhtast südamest Waleria truudusemurdmise ja täisõõnud, punase adwokadi Anelli.

„Robi, mis sa siin teed?“ kõlas tähelepanemata tupp astunud Waleria hääl.

Pikk, sale, moodsas reisiriides, oli ta wastupanemata külgetõmbaw.

Rohmetusesse sattunud Robi ei teadnud, mis wastata, ja küsis omatorda:

„Aga kudas sina siia tulid?“

„Ma tulin oma kübarandela wõtma.“

„Ma... ma otfin ka nõela...“

„Wale, mu pois!“ hüüdis Waleria. „Ma tean, mis pärast sa siia tulid... Tunnista üles, sa hiiltsid ju ema magamiskambriks selleks, et minuga nelja filma all kokku saada? Ets ju? Sa oled kindel, et sind keski ei näinud? Mõtke ise, mis sellest wälja wõib tulla.“

„Wannun sulle, Waleria! Tule ometi mulle lähemale.“

„Mis jaoks?“

„Roh, palun sind, kallim! Mis see sinule siis tähendab?“

„Ah sa, paha pois! See ei ole ju ilus sinu poolt mind nii ootamata tabada! Robi... küllalt! Jäta järele!“

„Üks muju, teine, kolmas...“

„Roh, jumalaga, mu kallim pois! Oled nüüd rahul?“

„Rangeste! Ma ei tule sind wäljalt saatma.“

„Seda ma juba teadin... Kuid ma ei uskunud, et sa nii julge oled!“ ja Waleria jooksis wälja, ust kinni lüües.

Peale ta äraminekut astus Robi peegli ette, naeratas enefega rahuloldawalt, silis segamine läinud juukseid ja waatas tänuliku pilguga nurka wisatud kitsaste saabaste peale, kes temale ühe kõige õnnelikumatest minutitest terwel tema seitsmeteist-aastase elu jooksul muretsemud.

Ilmsüütus.

Õetütar (kes praegu onu juurde pikemaks ajaks külalisets tulnud, onu prouale): „Onul on kahtlemata wilets mälu! Müüd on ta mulle juba kolm forde tere tulemast ütelnud ja mind selle juures suudelnud!“ —ler.

Tubli näitemäng.

Kiisa Jüri tütar Leeni tuli Uduworest näitemängu vaatamiselt koju, kus temalt küsiti, kas etendatud lugu temale meeldinud. Leeni kostis: „Oh, see lugu oli nii imetore, et ma teda eluajal ei wõi ära unustada — seal saiwad wiimats kõik neiu mehele.“ —ler.

Kõik — sõja heaks.

„Meie kontoriülemat wist muu asi enam ei huwitagi, kui sõda?“

„D jah! Ja nii, kudas jõud wähegi lubab, tarwitab ta iga juhtumist oma poolehoidmise awaldamisets meie liitlastele . . .“

„Mis ta siis teeb?“

„Hommiikul sõõb ainult Italia maa-roniisi, lõunaks muretseb omale kufagilt pudeli „Inglise kibedat“, õhtul aga lasseb mõne Prantsuse lauljanna jaoks wiimased rublad lendu.“

Wanapiiga wanus.

Kohus (tunnistajalt, wanalt piigalt): „Kui wana teie olete?“

Wanapiiga: „Ühe kahekümne.“

Kohus: „Palun, ütlege selgemine.“

Wanapiiga: „Kahekümne ja kolmekümne wahel.“

Kohus (kurjalt): „Millal saate te siis kolmkümend.“

Wanapiiga: „Somme, herra kohus!“ —ler.

Rafuik juhtumine.

Herra (kes praegu naisterahwa uppumisesurmast pääst nud): „Taeuale tänu! Ometi wiimats tuleb ta mõistujele ja teeb filmad lahti! Ütelge, Jumala pärast, üks sõnagi!“

Wanapiiga: „Igaweste sinu!..“ —ler.

Koolis.

Kooliõpetaja: „Millal on päikese warjutus?“

Juku: „Mh . . . siis kui kuu päikese ja maakera wahel on!“

Kooliõp.: „Tubli! Aga millal on siis kuu warjutus?“

Juku: „Mh . . . mh . . . eks ta ole siis, kui päike kuu ja maakera wahel on!“ —Wambola—

Kõwa pealuu.

Neeger kaebab walge mehe Amerikas kohtusse, sest et see temale raudse potiga pähe olla löönud. „Tulge, ma waatan teie pea üle,“ ütles kohtunik ja waatas neegri pea hoolega läbi. „Ei ole mingisugust wiga näha?“

„Jah,“ ütles neeger naeratades, „aga waadate kord potti ka!“

Unenägu.

Kui hea on Idamaa suures riigis.

Ditswad wäljad, warjurikad aiad, awarad töökojad, täis kuldset päikesepaistet..

Igalpool kuulduw naer, kõik on muretult rõõmsad.

—hus kajak waba töö laul.

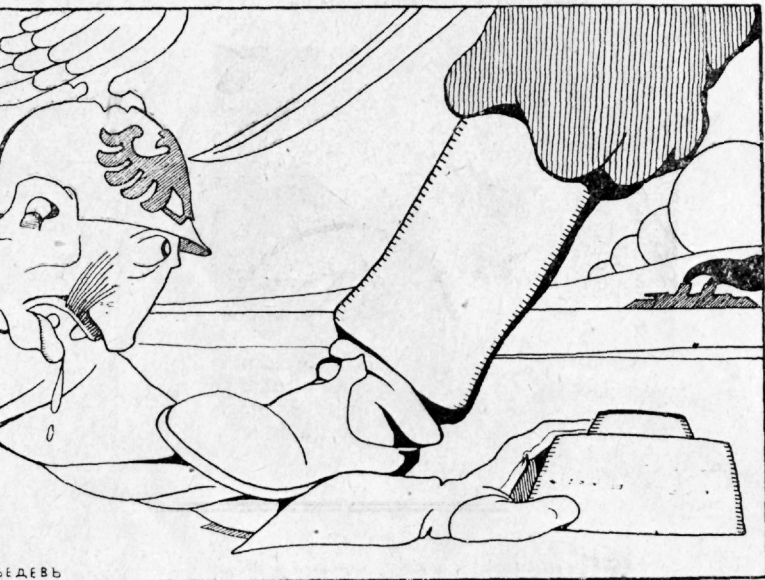
Ei ole ülemaid, ei alamaid!

Ei ole orjastajaid, ei orjasi!

Ei ole wägiwalda, ega alandust!

Wabadus, ühediglus ja wendfus kõigil eluteedel, iga kodaniku südames.

Kui hea on Idamaa suures riigis.

„Wõi sina pistad käe Riia järele?! Küll ma sul juba käpa peale astun!“

Lütkene looduseteadust.

Kiiskjad. Sihunikud, ülesostjad, „suhtru-pankade“ direktorid.

Baksunahkseid. Linnandunikud, wirtsuodnikud.

Närija d. Torisejad naised, wõlausaldajad, kooliõpetajad ja armustajad.

Kabjakandjad. Noored luuletajad, näokatte- ja tantsumpidude toimepanijad oma taskute täitmiseks.

Mäletsejad. Wanad riigimehed, pajuki peale lastud ametnikud ja linnapiruka situtajad.

Idamaalikud abielud.

Idamaalikud abielud, see on Saksa sõjatehnika wiimane sõna. Seni Saksamaa seadused alaealisi abielusje ei lubanud astuda. Müüd aga lubab Preisi minister tütarlastel, kes weel 16-aastajeks ei ole saanud, wabalt abielusje astuda.

Seft müidu ähwardab Saksamaad ka weel 15 aasta pärast ühesugune meeste puudus.

Preisi poliitsei peab walwama, et kõik 16-aastased tütarlapsed mehele lähetsid.

Tõrguwad aga tütarlapsed wastu, on wanemad kohustatud neid karistama: nurka panema, söömata jätma, titteft mitte osta ja ka jalutama mitte wiia.

Wastafel korral antakse nad sõjawälja-kohtu alla.

Riri margi all.

New-Jorgis sai keegi oma tuttawalt Berlinist kirja, milles see teatas, et elu seal lõbus on, rahwas aga, sõjast hoolimata, õnnelik.

Kirja kirjutaja soowitas kirjas edasi seda sõjaaegset postmarki mälestusets alles hoida.

Kui kirjasaaja aga selle soowi täitmiseks margi kirja-ümbriku pealt lahti tegi, leidis ta margi alla järgmist kirjutatud olewat:

„Urge ustuge mitte üht sõna, kõik on wale, oleme nalga suremas.“

Stupumees. Üks adwokati oli wäga wäikse kaswuga, aga seditargema peaga. Üks pikk ja paks kohtunik tähendas temale kord pilgates:

„Leid wõiksin ma igatahes tasku pista.“

„Miks mitte“, wastas adwokati, „ja sellest oleks teil ka juur kasu, sest siis oleks teil palju rohkem tarkust taskus kui peas.“

Wellington astub Badahosi kindlusesse. P. N. Woodwilli maal.

Wellington — kõige kuulsam Inglise väejuhatajatest — oli tõeste Napoleoni kurjaks saatuseks. Võib ütelda, et Wellingtoni esimeste võitudega Prantsuse sõjavägede üle Portugalias — suure korsikanlase seni võitmata vägede liitajaamine algasti. Nagu teada, jaatis Inglismaa juulikuul 1808 a. Portugaliasse abiwäe kindral Wellingtoni juhatusel all, kes sel ajal küll veel lihtsat kodanlist Wellerley nime kandis, pärastpoole aga esmalt krahwiks ja pärast hertsog Wellingtoniks ilendati. Sellest ajast peale kuni 1819 aastani saab Wellington ühe hiilgawa võidu teise järele Prantsuse vägede üle, sellest hoolimata, et ka viimastel tublid

wäejuhid olid. Ja lõpuks olid prantslased Portugaliast ja Hispaniast peaaegu täielikult välja aetud. Siis hakkas Wellington Prantsuse wäele juba Prantsusmaa enese pinnal häwitawaid löökide andma — kuni Napoleon võidetud ja Elba saarele saadetud oli.

Woodwilli maal kujutab juhtumist Wellingtoni wabas-tamise-sõjast Hispandas. 7. aprillil 1812. a. võtsid Wellingtoni soldatid peale julget tormijooksu tugewa Badahosi kindluse ära, kus Prantsuse sõjavägi sees oli. Üle surmuhäde hunitute astus Wellington üksi kindlusesse, oma wahwade sõjameeste poolt wõiduhõiskamistega terwitatult.

Meie Matsi tähtsaamat

9. aastakäik

on ilmunud. Hind 25 kop. Suwitawa ajakohase lugemisega ja piltidega kaunistatud pakub Meie Matsi tähtsaamat juba 9 aastat oma laialisele lugejate ringkonnale lõbusat ajawihidet. Tähtsaamatus leiab lugeja kõigufused igapäewases elus tarwis minewad teated, kodumaa kihelkondade adressid, linnade juhid ja Eesti asunduste adressid kaugel Wene riigis.

Õstmisega rutake, lõpeb pea.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Cesti sõjamehe laulik.

Hind 15 kop.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Meie Matsi järgmine (66.) sõjanummer ilmub
21. novembril.

Дов. воен. генералъ. Вастутав тоimetaja Jakob Jaakon.

Възданджа J. Rumi. M. Escher'i trükk. Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR